



## **Undervisningsnote om jordflytning**

### **Til brug på professionsbacheloruddannelserne på Skovskolen, Københavns Universitet**

Baaner, Lasse

*Publication date:*  
2015

*Document version*  
Også kaldet Forlagets PDF

*Citation for published version (APA):*  
Baaner, L. (2015). *Undervisningsnote om jordflytning: Til brug på professionsbacheloruddannelserne på Skovskolen, Københavns Universitet.*



# Undervisningsnote om jordflytning

- Til brug på professionsbacheloruddannelserne på Skovskolen, Københavns Universitet



Lasse Baaner, [lb@ifro.ku.dk](mailto:lb@ifro.ku.dk), august 2015.

## Indhold

Lovgivningen vedrørende jordflytninger	3
Jordforureningsloven	3
Miljøbeskyttelsesloven	3
Jordflytningsbekendtgørelsen	3
Restproduktbekendtgørelsen	3
Områdeklassificering og kortlægning af jordforureninger	4
Kortlægning af forurenede ejendomme	4
Klassificering af lettere forurenede områder	4
Anmeldelse af jordflytninger	4
Bortskaffelse og anvendelse af overskudsjord	5
Forurenede jord og affaldsreglerne	5
Tilladelses- og anmeldelseskrav	6
Love og bekendtgørelser	7

*Denne undervisningsnote er skrevet til undervisningsbrug på uddannelserne til Have- og parkingeniør og Skov- og landskabsingeniører på Skovskolen, men kan også anvendes i andre sammenhænge hvor der ønskes en kort introduktion til reglerne om jordflytning.*

## Lovgivningen vedrørende jordflytninger

### Jordforureningsloven

Jordforureningsloven trådte i kraft den 1. januar 2000, og er hovedloven for jordforureningsområdet. Da loven blev vedtaget erstattede den tidligere lovgivning i affaldsdeponeringsloven, værditabsloven og de dele af miljøbeskyttelsesloven, som specifikt regulerede jordforurening. Siden jordforureningsloven trådte i kraft har der løbende været ændringer af loven. Den sidste mest omfattende lovændring blev vedtaget i 2006. Formålet med den lovændring var bl.a. dels at målrette og prioritere jordforureningsindsatsen, dels at indføre regler om lettere forurenede jord i byzoner. Nogle af de seneste ændringer af loven angår digital registrering af jordforureningsdata, og oprensning af forurenede lokaliteter med henblik på at leve op til vandrammedirektivets miljømål. Jordforureningslovens regler er udfyldt af flere bekendtgørelser, cirkulærer og vejledninger.

Formålet med loven er efter § 1 bl.a. at beskytte drikkevandsinteresser, forebygge sundhedsmæssige problemer ved anvendelse af forurenede arealer, koordinere den offentlige oprydningsindsats, forebygge yderligere forurening, og frem for alt fastholde forurenere som den, der først og fremmest skal foretage de nødvendige foranstaltninger for at afværge følgerne af en jordforurening og genoprette den hidtidige tilstand.

Med henblik på at fastholde forurenere som den ansvarlige indeholder loven hjemmel i §§ 40 og 41 til at give forurenere påbud om at undersøge og fjerne forureningen og genoprette den hidtidige tilstand. Påbud meddeles af kommunen. For at vejlede kommunerne har Miljøstyrelsen fastsat kvalitetskriterier for en række forurenende stoffer, der kan forekomme på jordforurenede arealer.

Kvalitetskriterierne bruges til at oprydningsindsatser og hvad forurenede ejendomme kan navendes til.

Regionerne kortlægger forurenede arealer står for den offentlige indsats på jordforureningsområdet jf. også lovens kap. 3. Hvis der ikke findes en ansvarlig forurenere, eller den, der er ansvarlig for forureningen f.eks. er gået konkurs, er det således overladt til regionen at foretage afværgeindsats over for forureningen, i det omfang den har økonomisk mulighed for det. Oprydningsindsatsen prioriteres efter lovens §§ 18 og 19 i en oversigt, som regionerne udarbejder med inddragelse af offentligheden. Oversigten skal respektere de indsats, der er planlagt i vandplaner og Natura 2000 planer, jf. lovens § 18, stk. 1.

Ud over at påbyde oprensning af jordforureninger og give tilladelser til bygge- og anlægsarbejder på kortlagte arealer, varetager kommunerne også opgaven med klassificeringen af lettere forurenede arealer efter lovens kap. 6.

### Miljøbeskyttelsesloven

På jordforureningsområdet indeholder miljøbeskyttelseslovens § 19 det generelle forbud mod at forurene jord og grundvand. Efter § 19 må stoffer, produkter og materialer, der kan forurene jord og undergrund ikke udledes eller oplægges på jorden uden tilladelse.

Miljøbeskyttelsesloven sætter også rammen for affaldsreguleringen og affaldsbekendtgørelsens regler, der har betydning for kategoriseringen af forurenede jord som affald og for mulighederne for at bortskaffe og genanvende jord.

### Jordflytningsbekendtgørelsen

Jordflytningsbekendtgørelsen fastsætter regler om anmeldeligt for visse jordflytninger og erstatter, når det kommer til anmeldelseskrav, affaldsbekendtgørelsens regler. Formålet er at udfylde jordforureningslovens regler om anmeldeligt, men selv om det ikke er hensigtsmæssigt gentager jordflytningsbekendtgørelsen også nogle af jordforureningslovens regler.

### Restproduktbekendtgørelsen

Restproduktbekendtgørelsen fastsætter regler om genanvendelse af restprodukter og jord til bygge- og anlægsarbejder. Bekendtgørelsen omfatter materialer, som egentlig er affald, f.eks. slagger fra affaldsforbrænding, bund- og

flyveaske fra kulfyrede kraftværker samt forurenede jord, som med fordel kan genanvendes i visse afgrænsede projekter og erstatte andre råstoffer

## Områdeklassificering og kortlægning af jordforureninger

### Kortlægning af forurenede ejendomme

Som følge af kommunalreformen er det fra 1. januar 2007 regionerne, der har stået for kortlægningen af forurenede ejendomme. Forureningskortlægning sker efter jordforureningslovens §§ 4 og 5 på 2 niveauer, henholdsvis vidensniveau 1 og vidensniveau 2. Arealer kan kortlægges på vidensniveau 1, hvis der er kendskab til aktiviteter, der kan have forårsaget forurening på arealet. Kortlægning på vidensniveau 2 forudsætter dokumentation for forurening. Hvis man ønsker at finde oplysninger om, hvorvidt en ejendom er kortlagt som forurenede kan man henvende sig til regionen. Desuden registreres kortlagte arealer i offentligt register, jf. § 14. Data fra registeret, der hedder DKjord, kan ses på miljøportalens arealinformation. [www.arealinfo.dk](http://www.arealinfo.dk).

### Klassificering af lettere forurenede områder

I de fleste byområder, især de ældre, er jorden lettere forurenede. Det skyldes diffus forurening er opstået gennem længere tids påvirkning fra biler og bymæssig aktivitet, industri og håndværk.

Som udgangspunkt skal alle byzonearealer derfor efter jordforureningslovens § 50, stk. 1 klassificeres som lettere forurenede. Områdeklassificeringen udløser først og fremmest en pligt til at anmelde jord, der skal opgraves og flyttes væk fra ejendommene i området. Reglerne for områdeklassificering, anmeldelse og dokumentation i forbindelse med flytning af jord fremgår af dels af jordflytningslovens §§ 50 og 50 a, dels af jordflytningsbekendtgørelsen. Miljøstyrelsen har desuden udarbejdet en Vejledning om områdeklassificering af lettere forurenede områder.

Kommunerne har efter § 50 a mulighed for at justere størrelsen af de områder, der er omfattet af anmeldelsespligten, ved at udtage områder i byzonen fra områdeklassificeringen ud fra et nærmere kendskab til tidligere arealanvendelse, forureningsforhold m.m., ligesom kommunen

har mulighed for at inddrage områder uden for byzonen, hvis kommunen har viden om, at området er lettere forurenede. Dette sker ved at udarbejde et regulativ efter reglerne i jordflytningsbekendtgørelsen. Kommunen kan efter jordflytningsbekendtgørelsens § 14, stk.1. i regulativet også undtage delområder, som er områdeklassificerede fra de krav om analyse af jorden, der ellers gælder ved anmeldelse af en jordflytning. Kommunen kan til enhver tid vælge at ændre på områdeklassificeringen – blot procedurerne herfor med en offentlighedsfase og offentliggørelse af regulativet følges.

Miljøstyrelsen anbefaler, at kommunerne udarbejder et samlet jordstyringsregulativ, der opfylder kravet i lovens § 50 a, og bekendtgørelsens §§ 14 og 15, der kræver at kommunerne vedtage et regulativ, der både indeholder de lovbestemte anmelderegler og det skema, som skal anvendes ved anmeldelse af jordflytninger.

## Anmeldelse af jordflytninger

Jordflytningsbekendtgørelsens § 2 fastsætter, hvornår der skal ske anmeldelse af jordflytninger. Flytning af jord skal efter § 4, stk. 2 anmeldes af den, der som ejer, bruger eller bygherre foranstalter flytning af jorden eller er ansvarlig for den faktiske flytning af jorden, herunder entreprenøren. Det betyder, at alle de der er involveret i flytningen ikke må udføre deres opgave uden at have sikret sig, at der er sket anmeldelse af jordflytningen.

Der *altid* skal ske anmeldelse ved jordflytning når *forurenede jord* flyttes fra den ejendom, hvor den er opgravet. Ejendommen forstås her som matriklen.

Der ud over skal der *uanset om jorden er forurenede eller ej*, ske anmeldelse i følgende tilfælde når jord flyttes fra hvor den er opgravet:

- Når jord flyttes fra en kortlagt ejendom.
- Når jord flyttes fra en kortlagt del af en ejendom.
- Når jord flyttes et areal, som anvendes som offentlig vej.
- Når jord flyttes fra en ejendom, der er omfattet af områdeklassificering.

Endelig skal der ske anmeldelse, når jord flyttes fra et godkendt modtageanlæg for jord.

Pligten til at anmelde flytninger af forurenede jord dækker altså også lettere forurenede jord fra ejendomme, som måtte ligge uden for områdeklassificerede områder. Her vil typisk være tale om enkelt-ejendomme, hvor der er efterladt en lettere forurening efter en offentlig oprydning, eller hvor regionsrådet efter en kortlægningsundersøgelse har vurderet, at der alene er tale om en lettere forurening, og at der derfor ikke er grund til en egentlig kortlægning. Regionsrådet har pligt til at underrette såvel kommunalbestyrelsen som ejeren om den lettere forurening, jf. jordforureningslovens § 70, stk. 3. Regionsrådet skal samtidig gøre ejeren opmærksom på anmeldepligten.

Der skal kun ske anmeldelse, når jorden flyttes uden for ejendomsskellet. I de tilfælde, hvor kun en del af en ejendom er kortlagt, skal der dog også ske anmeldelse, selv om jorden ikke flyttes uden for ejendomsskellet, men bort fra den kortlagte del af ejendommen. Ved flytninger af forurenede jord inden for en ejendom skal man dog også være opmærksom på, at aktiviteten kan være omfattet af andre regler, f.eks. krav om tilladelse efter miljøbeskyttelseslovens § 19.

Når der er tale om offentlige vejarealer, gælder anmeldepligten, når jorden føres ud af vejarealet. Jordflytningsbekendtgørelsens § 3, nr. 4, definerer et offentligt vejareal således: "Det areal, som er omfattet af lov om offentlige veje § 1, og som den enkelte vejbestyrelse administrerer, jf. lov om offentlige veje § 2, stk. 6, jf. stk. 4 og 5". Denne definition betyder eksempelvis, at der ikke skal ske anmeldelse ved flytning af jord fra én del af en kommunes vejareal til en anden del af samme kommunes vejareal, heller ikke selv om jorden under transporten kommer uden for kommunens vejssystem. Hvis jorden fra én kommunes vejareal derimod flyttes til nabokommunens vejareal, skal der ske anmeldelse.

Da jordforureningsloven kun omfatter jord, der på grund af menneskelig påvirkning med stoffer eller håndtering kan have skadelig virkning på mennesker og miljø, er en jord, der naturligt indeholder f.eks. tungmetaller, ikke omfattet af jordflytningsreglerne og dermed kravet om anmeldelse. Også jord, der er forurenede ved almindelig landbrugsmæssig anvendelse, er undtaget jordforureningslovens regler.

Der er en i praksis vigtig undtagelse til anmeldepligten. Små flytninger af under 1 m<sup>3</sup> jord, der afleveres til et godkendt modtageanlæg, f.eks. en kommunal genbrugsstation, kræver efter jordforureningsbekendtgørelsens § 6, stk. 2 ikke anmeldelse. Det gælder dog ikke, hvis jorden stammer fra et kortlagt areal, så kræves alligevel en anmeldelse. Derudover er der i jordforureningsbekendtgørelsen fastsat særlige regler om det, der kaldes akutflytninger af jord og om samleanmeldelser af flere jordflytninger i forbindelse med samme anlægsarbejde.

## Bortskaffelse og anvendelse af overskudsjord

### Forurenede jord og affaldsreglerne

Affaldsreglerne og jordflytningsreglerne indgår i et tæt samspil, når man skal vurdere hvor overskudsjord kan bortskaffes, placeres eller genanvendes. Jord, som flyttes vil for en meget stor dels vedkommende være affald. Affaldsreglerne gælder *ved siden af* jordflytningsbekendtgørelsen, såfremt jorden må betragtes som affald, reglerne om anmeldelse af jordflytning i jordflytningsbekendtgørelsen erstatter så blot reglerne om anmeldelse af affald efter affaldsbekendtgørelsen. Jord, der ikke skal anmeldes ved flytning, f.eks. fordi det naturligt indeholder tungmetaller, eller er landbrugsmæssigt forurenede, kan altså stadig godt være affald, med det resultat at anvendelsen af jorden skal håndteres efter affaldsbekendtgørelsens eller genanvendelsesbekendtgørelsens regler.

Det er ikke muligt at give helt præcise kriterier for, hvornår jord er affald. Affald er efter EU-retten og affaldsbekendtgørelsens § 2 bl.a. defineret ved, at indehaveren ønsker at skille sig af med det. I de fleste tilfælde er der et ønske om at skille sig af med overskydende jord, der fremkommer i forbindelse med større bygge- og anlægsprojekter, hvorfor jorden som udgangspunkt er affald.

Situationen er anderledes, hvis der f.eks. er tale om jord eller muld, der overdrages direkte og eventuelt mod betaling til andre med henblik på anvendelse i andre bygge- og anlægsarbejder, haver og parker. I disse tilfælde må jorden anses for at være et råmateriale eller råstof, og falde uden for affaldsdefinitionen.

Det forhold, at jord er forurenede, er ikke i sig selv udslagsgivende for, at jord må anses for at være affald, men det er Miljøstyrelsens vurdering, at man som udgangspunkt må anse al forurenede jord som affald, da det ikke kan anvendes uden, at der tages højde for de risici for miljø og sundhed, som jorden indebærer.

Ved tvivl i den konkrete sag er det kommunalbestyrelsen, der træffer afgørelse, jf. affaldsbekendtgørelsen § 4.

### Tilladelses- og anmeldelseskrav

Enhver, der flytter jord uden for den ejendom, hvor den er opgravet, og enhver der anvender sådan jord, skal efter jordforureningslovens § 50, stk. 1 sikre sig, at jorden ikke giver anledning til skadelig virkning på natur, miljø og menneskers sundhed.

Generelt kan uforurenede jord håndteres frit. Både på kortlagte arealer og områdeklassificerede arealer vil der ved hensigtsmæssig undersøgelse og håndtering af jorden kunne udskilles væsentlige mængder jord, der er uforurenede. I jordflytningsbekendtgørelsen er der givet regler for, hvornår sådan jord fra områdeklassificerede områder kan anses som uforurenede. Ikke mindst det, der kaldes den "intakte jord", dvs. den dybereliggende jord, der ikke har været berørt af menneskelige aktiviteter, vil ofte være uforurenede.

Jord – forurenede som uforurenede - kan altid afleveres til et modtageanlæg for jord, som er godkendt efter miljøbeskyttelseslovens kapitel 5 til at modtage jord af den pågældende type og forureningsgrad. Det kan f.eks. være en kommunal genbrugsstation, et deponeringsanlæg for affald, herunder lossepladser og specialdeponier for forurenede jord eller et rensningsanlæg for forurenede jord. Ved konkrete genanvendelsesprojekter skal det også vurderes, om der i sig selv er tale om et projekt, der kræver en miljøgodkendelse efter miljøbeskyttelseslovens kapitel 5.

Jord kan også bruges i et bygge- eller anlægsprojekt, som etableres efter restproduktbekendtgørelsens regler. Restproduktbekendtgørelsen indeholder særlige regler for genanvendelse af jord, både med hensyn til indholdet af forurenende stoffer og med hensyn til hvilke anlægsprojekter jorden kan bruges til. Opfylder jorden og anlægsprojektet restproduktbekendtgørelsens regler, så erstatter

reglerne i restproduktbekendtgørelsen affaldsbekendtgørelsens regler.

En stor del af især den lettere forurenede overskudsjord genanvendes efter restproduktbekendtgørelsen f.eks. i veje, ramper, støjvolde m.v. En anvendelse i henhold til restproduktbekendtgørelsen kan ske uden konkret tilladelse efter miljøbeskyttelseslovens § 19, men skal dog anmeldes til den kommune, som jorden agtes anvendt i, jf. bekendtgørelsens § 12. Kommunen kan herefter stille vilkår eller forbyde anvendelsen.

Indeholder jorden miljøfremmede stoffer i mængder, der overskrider restproduktbekendtgørelsens grænseværdier, så kræver anvendelsen en tilladelse efter af miljøbeskyttelseslovens § 19. Det samme gælder hvis jorden ønskes anvendt til projekter, der ikke er omfattet af restproduktbekendtgørelsens regler. Sådan en tilladelse gives ofte til lettere forurenede jord, og ofte omtales disse § 19-tilladelser som tilladelser til "genanvendelse" af lettere forurenede jord. Her skal kommunen ved at stille de fornødne vilkår sikre at placeringen ikke giver anledning til spredning af forureningen fra jorden.

Jorden kan også lægges tilbage på det sted, hvor den blev opgravet, efter en midlertidig oplagring. I det hele taget kan jorden oplagres midlertidigt, når både den midlertidige oplagring og den blivende placering – som skal være en af ovennævnte eller nedennævnte muligheder - oplyses i anmeldelsen af jordflytningen.

Beslutningen om, hvor jorden skal flyttes hen, vil ofte være bestemt af ønsket om at undgå affaldsafgift. Reglerne om affaldsafgifter findes i affalds- og råstofafgiftsloven, som administreres af SKAT. Grundtanken er jord, der bortskaffes skal pålægges afgift, mens jord, der anvendes som råstof ikke skal pålægges affaldsafgift. Det er oftest hensynet til at undgå affaldsafgift, der motiverer til placering af jorden efter restbekendtgørelsens regler eller en ansøgning om "genanvendelse" efter miljøbeskyttelseslovens § 19 frem for anden placering.

## Love og bekendtgørelser

Affaldsbekendtgørelsen: Bekendtgørelse nr. 1309 af 18/12/2012 om affald som senest ændret ved bekendtgørelse nr. 715 af 13/05/2015.

Anmeldebekendtgørelsen: Bekendtgørelse nr. 1479 af 12.12.2007 om anmeldelse og dokumentation i forbindelse med flytning af jord, som senest ændret ved bekendtgørelse nr. 874 af 14/08/2012.

Jordforureningsloven (jfl): Lov om forurenede jord jf. lovbe-  
kendtgørelse nr. 895 af 03/06/2015.

Miljøbeskyttelsesloven (mbl): Lov om miljøbeskyttelse, jf.  
lovbekendtgørelse nr. 879 af 26/06/2010 som senest  
ændret ved lov nr. 537 af 29/04/2015.

Restproduktbekendtgørelsen: Bekendtgørelse nr. 1662 af  
21/12/2010 om anvendelse af restprodukter og jord til  
bygge- og anlægsarbejder og om anvendelse af sorteret,  
uforurenede bygge- og anlægsaffald, som senest ændret  
ved bekendtgørelse nr. 1316 af 17/12/2012.